

чуть і постійно на них рефлексують [1].

Отже, право на одностатевий шлюб займає своє місце в класифікації прав четвертого покоління, які є відносно новими та перебувають на стадії активного розвитку та обговорення. Четверте покоління прав людини – це незалежність і альтернативність особи у виборі правомірної поведінки, що ґрунтується на автономії в межах єдиного правового поля, норм моралі та релігії. На даний момент вже близько півсотні країн зрівняли гетеро та гомосексуальні пари в правах на шлюб, це є напрямом сучасної Європи. Стосовно пострадянських країн можна зробити висновок, що зараз до радикальних змін населення не готове, звикання та терпимість до таких речей як гомосексуалізм розвивається поступово і, можливо, в майбутньому це явище не буде викликати обурення та агресію.

Використані джерела:

1. ЛГБТ і Церква: Чи є можливість порозуміння? Національний ЛГБТ-портал України – некомерційний проект ВБО «ТОЧКА ОПОРИ». URL: https://www.lgbt.org.ua/materials/show_3710/. (дата звернення: 05.12.2019).
2. Про міжнародне приватне право: Закон України від 18.03.2004 №. 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 05.12.2019).
3. Сімейний кодекс України: станом на 1 вересня 2019 р.: (офіц. текст). Київ : ПАЛІВОДА А. В., 2019. 108 с.
4. Стан та проблеми ЛГБТ-руху в Україні. Аналітична записка: Національний інститут стратегічних досліджень. 2014. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1206/>. (дата звернення: 05.12.2019).
5. Уряд Словенії оприлюднив результати референдуму з питання одностатевих шлюбів. Тиждень. ua. 2015. URL: <https://tyzhden.ua/News/154447>. (дата звернення: 05.12.2019).
6. У скількох країнах світу страчують членів ЛГБТ-спільноти: шокуюча інфографіка. 24 канал. 2018. URL: https://24tv.ua/u_skilkoh_krayinah_svitu_sprachuyut_chleniv_lgbt_spilnoti_shokuyucha_infografika_n1052345. (дата звернення: 05.12.2019).

*Малишко В. М.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ЮРИДИЧНА НАУКА НА ТЕРЕНАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ПРОБЛЕМИ КАПЕРСТВА (XIX ст.)

Як відомо, багато інститутів сучасного міжнародного морського права почали зароджуватися в добу підйому капіталізму. Правила, що регулюють публічно-правові відносини держав на морях й у океанах, створювались і

накопичувалися упродовж кількох століть у вигляді міжнародних звичаїв. У XIX ст. значний внесок в розвиток міжнародного права внесли міжнародні конференції. Віденський конгрес 1814–1815 рр. заборонив перевезення рабів морем і обумовив остаточну заборону рабства. Подальшого розвитку на цьому конгресі набуло дипломатичне право, і був зроблений вагомий внесок щодо становлення правового статусу міжнародних річок. За півстоліття Паризький конгрес 1856 р. дав поштовх всебічному розвитку міжнародного морського права.

Міжнародні звичаї у сфері використання морів і океанів створювалися упродовж тривалого історичного періоду. Вони визнавалися лише деякими державами, але заперечувалися іншими. Тому між державами виникали суперечки та розбіжності з питання, чи може бути та або інша міжнародно-правова норма загальнообов'язковою. Внаслідок цього виникла необхідність у кодифікації норм міжнародного морського права. Спроби такої кодифікації були здійснені вже у XVIII–XIX ст., однак вони у більшості випадків закінчувалися невдачею. Тому великого значення набула Паризька декларація про морські війни 1856 р., яка ввела для Росії дуже обтяжливі зобов'язання щодо мореплавства в акваторії Чорного моря [1, С. 419].

Тому уряди великих морських держав прийняли рішення про докорінний перегляд основоположних принципів міжнародного морського права і заборону каперського промислу, який в умовах завершення промислових революцій в розвинених країнах Європи був не в змозі замінити могутні військові флоти, які боролися за панування в світовому океані. На цей випадок передбачалася «Паризька декларація поваги морського права», основні положення якої необхідно було довести студентам юридичних факультетів університетів Російської імперії. Ці факультети первісно отримали назву «відділення моральних та політичних наук», що було закріплено в університетських статутах 1803–1804 рр. Такий підхід до найменування альма-матері юристів відбивав уявлення авторів відповідних статутів про наукову юриспруденцію як про сукупність знань про поведінку людини в таких умовах, які могли спровокувати її на порушення законів [2, С. 28].

Так сталося, що проблему викладання основ міжнародного морського права довелося вирішувати на замовлення російського імперського уряду професурі, що навчала майбутніх правознавців в містах Харків, Київ та Одеса [3, С. 101]. Харківський університет працював по статуту 1804 р., що був замінений новим 31 грудня 1835 р., а Київський університет отримав новий статут у 1842 р. Пізніше за імперським статутом стаж працювати Новоросійський (Одеський) університет. За статутом 1835 р. на юридичних факультетах необхідно було викладати наступні предмети: 1) енциклопедія права; 2) римське право; 3) загальнонародне право (*jus gentium*); 4) російське право і 5) церковне право. З цього починалася перші кроки до розвитку наукової дисципліни міжнародне морське право, яка нині є обов'язковою для вивчення у вищих учбових закладах України юридичного спрямування.

Отже, юридична наука на теренах сучасної України упродовж XIX ст. була університетською. Подібно університетам всієї Російської імперії, в Харківському, Київському і Новоросійському університетах виникали кафедри міжнародного права, на яких працювали маститі юристи-міжнародники. Праці цих вчених представляли собою помітне явище в світовій літературі міжнародного права. Українські первопроходці науки міжнародного права висунули і обґрунтували ряд концепцій і доктрин, що склали ядро лекцій, прочитаних майбутнім дипломованим правознавцям, – від історії міжнародного права до усвідомлення права націй на самовизначення. Лекції харківської, київської та одеської професури по глибині юридичного аналізу, прогресивності висловлюваних думок не тільки стояли на рівні світової науки, але і в чомусь перевершували її. А починалося все з ретельного аналізу європейських праць з міжнародного права, зокрема, праць про каперство.

Зацікавленість проблемою каперства була пов'язана з наслідками Кримської війни, після якої Російській імперії заборонили будувати паровий військово-морський флот у Чорному морі. Тому зовнішня політика останньої потребувала розвідок з історії міжнародного морського права. Відповідь на це замовлення краще за все надали праці видатного вченого Ф. Мартенса (1845–1909). Науковий доробок «Сучасне міжнародне право цивілізованих народів» (1882) зробив його всесвітньовідомим фахівцем з міжнародного права [4]. Стосовно ж історії міжнародно-правового інституту каперства Мартенс висловлювався у праці «Про право приватної власності під час війни» (1896) [5]. Проте нині українські фахівці не приділяють достатньої уваги науковим досягненням Мартенса, які були обумовлені ідеями його попередників – представників харківської, одеської і київської шкіл кримінального права, які волею долі мали перетворитися на засновників шкіл міжнародного морського права [6, S. 300]. Вони працювали на замовлення російського уряду, який мав вирішувати складні проблеми відносин Росії з великими морськими державами Європи, особливо після Кримської війни.

Кращі представники цих наукових шкіл раніше своїх колег з університетів Москви, Казані і Юр'єва (Тарту) активно впроваджували результати власних наукових робіт до лекційних курсів з міжнародного морського права [7]. З цього на території сучасної української держави і почався розвиток наукової і навчальної дисципліни міжнародного морського права.

Використані джерела:

1. Волосов М. Е. Каперство / М. Е. Волосов // *Енциклопедія юриста*, 2005. – Електронний ресурс – Режим доступу: http://enc-dic.com/enc_lawyer/Kaperstvo-2280.html.
2. Томсинов В. А. Юридическое образование и юриспруденция в России в первой трети XIX века: Учебное пособие / В. А. Томсинов. – М.: Зерцало-М, 2011. – 305 с.
3. Гефтер А. В. Европейское международное право / А. В. Гефтер. – СПб: Тип. Безобразова, 1880. – 453 с.
4. Мартенс Ф. Ф. Современное международное право цивилизованных народов /

Ф. Ф. Мартенс. – Юрьев: Университетская типография, 1912. – 369 с.

5. Мартенс Ф. О праве частной собственности во время войны / Ф. Мартенс. – С.-Петербург: Печатня В. Головина, 1869. – 453 с.

6. Bersin P. Charkiver strafrechtliche Schule Die Charkiver strafrechtliche Schule (1804–1919): eine allgemeine Betrachtung und Analyse der Lehr- und Forschungstätigkeit an der Zaristischen Charkiver Universität in der ersten Etappe der Entwicklung des Strafrechts (1804–1834) / P. Bersin. – Электронний ресурс – Режим доступу: <http://www.reos.uni-goettingen.de/wp-content/uploads/201504-298-4141.pdf>. – S. 298–414.

7. Міжнародне публічне право. – Электронний ресурс. – Режим доступу: http://uafire.com.ua/pdf_source/A6ePpJ_4763d53a97485cec95f48018b02ded74.

*Нестерцова-Собакарь О.В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Серед різних способів захисту права власності визначальна роль належить способам цивільного правового спрямування особливо в частині застосування речово-правових та зобов'язально-правових інструментів.

У правовідносинах щодо захисту права власності предметом захисту виступають безпосередньо права на зазначені об'єкти, які можуть бути порушені з боку інших осіб, і саме щодо них цивільним законодавством передбачено низку способів, якими особа може захистити свої порушені чи оспорювані права та охоронювані законом інтереси [1, с. 167].

Право власності є базисом та гарантією існування й розвитку громадянського та демократичного суспільства [2, с. 48]. Право громадянина на власність, як важливий атрибут правової держави, закріплено в Конституції України, у якій встановлено форми власності (ст. ст. 13, 41, 142 та 143 Конституції України), закріплено рівність усіх суб'єктів права власності (ст. ст. 13 і 42 Конституції України) [3]. Крім того, статтею 41 Конституції України передбачено, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності [4, с. 568]. Так, право власності на нерухоме майно гарантується державою, набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону. Отже, право власності є непорушним, належить до природних прав людини, є абсолютним правом і означає, що ніхто не може його